

Vanuit de werkgroep 'Beheer, exploitatie en financiën' van de agenda Toekomst Religieus Erfgoed hebben we Simon Kadijk, directeur van Donatus verzekeringen gevraagd ons te informeren over kerken en verzekeren.

Het verzekeren van een monumentale kerk

De vraag hoe moet ik een monumentale kerk verzekeren is eigenlijk niet goed. De vraag hoort te luiden: waarom moet ik een monumentale kerk verzekeren? Of nog beter: tegen welke risico's?

Doel en middel

Verzekeren is geen doel, maar een middel. Doel is behoud van het monument en beheersing van de risico's. Het is een open deur, maar een verzekering voorkomt geen schade. Een verzekering compenseert hooguit de financiële gevolgen van schade. Daarom moet de aandacht allereerst uitgaan naar risicomanagement.

Risicomanagement

Bij risicomanagement gaat het om een aantal stappen die een bestuur dient te doorlopen. De eerste stap is risicobewustwording. Onderzoek heeft aangetoond dat eigenaars die zich van risico's bewust zijn, minder schade hebben. De tweede stap is het inventariseren van risico's. De derde stap is dan maatregelen nemen om risico's te vermijden. Denk aan goed sleutelbeheer (wie heeft er allemaal een sleutel van de kerk?). De vierde stap is het toepassen van mogelijkheden om risico's te beperken (voorbeeld: brandblusser op zichtbare plaats hangen). Ten slotte blijft dan de vraag over wat te doen met de risico's die niet te vermijden zijn of onvoldoende te beperken. Draag je die zelf (eigen risico) of draag je die over aan een andere partij (verzekeren)?

Grote schade en verzekeren?

Monumenten zijn er om te blijven koesteren en te bewaren. Maar wat bij een grote schade of total loss? Heeft de eigenaar en heeft de samenleving dan behoefte aan een replica? Het is een misvatting dat de overheid of de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed dit eist. Als het monumentale karakter weg is, is er geen herbouwplicht tot een replica. Daar komt bij, dat bij heel grote monumentale kerkgebouwen total loss nauwelijks mogelijk is. Verzekeraars hebben voor deze situatie de mogelijkheid van een vorkclausule. Je verzekert bijvoorbeeld 60% van de waarde van het kerkgebouw, maar de verzekeraar doet geen beroep op onderverzekering. Dit kan een goede oplossing zijn in het kader van risicomanagement.

Herstel of afstoten

Indien een eigenaar na een grote schade besluit om niet te herbouwen of herstellen, zal de verzekeraar ook niet uitkeren op basis van herbouwwaarde. Uitgangspunt van een verzekering is, dat je er bij een schade niet slechter van wordt en niet beter (indemniteitsbeginsel).

Indien men niet overgaat tot herstel, zal de verzekeraar alleen de bereddingskosten en de opruimingskosten vergoeden. Voor de restanten zal er door de verzekeraar afgewikkeld worden op basis van verkoopwaarde. De vraag is dan wat gaat de eigenaar er op achteruit door afstand te doen van die half verbrande monumentale kerk? Dat doet men door de verkoopwaarde van die kerk te berekenen vlak voor de schade en dit te vergelijken met de verkoopwaarde van de restanten. Bij sommige kerken is dit zelfs negatief, omdat kerken nauwelijks verkoopbaar zijn vanwege hun beperkte mogelijkheden en hun grote exploitatiekosten. Indien een kerk afbrandt is er soms een mogelijkheid om het bestemmingsplan te wijzigen en zijn er nieuwe mogelijkheden voor de nieuwe eigenaar. De ex-monumentenbezitter is dan financieel goed af, maar dat betekent tevens, dat de verzekeraar niet veel hoeft uit te keren.

Daarom is het zo belangrijk om van te voren te bedenken wat je wilt bereiken met je verzekering.

Premie en restauratie

De premie is afhankelijk van de wensen en het doel. Globaal kun je denken aan 0,07 procent over de herbouwwaarde bij kleine kerkjes tot 0,03 procent over de herbouwwaarde bij hele grote kerken. Let op: Herbouwwaarde is niet hetzelfde als WOZ-waarde.

En denk eraan, dat je bij een restauratie een CAR-verzekering sluit (Constructie All Risks). Laat dit niet over aan de aannemer!